

„Ma kormánypárti pozíciókból keményebb dolgok hangzanak el, mint amiért minket akasztófára ítélték”

Beszélgetés Obersovszky Gyulával, az *Igazság* főszerkesztőjével

Újra indult az *Igazság* című lap, amely egyszer már beírta nevét hazánk történelmébe. A június 16-tól hetente megjelenő újság főszerkesztője nem is lehetne más, mint az az *Obersovszky Gyula*, akinek a nevét az 1956-os forradalom átélői máig őrzik emlékezetükben.

– Szinte mindenki, akit megkérdeztem a fiatalabb nemzedékek tagjai közül, ismeri az ön nevét, és hallott már az *Igazságról* is, de a válasszokból kiderült, hogy a forradalomban betöltött szerepét még mindig bizonyos homály fedi. Elmondaná, hogy milyen előzmények után jelent meg a lap 1956. október 24-én?

– Akkoriban én még ifjú titán voltam – kölyökkutya, ahogy mondani szoktam –, de mindig az élet szép, emberekkel egybehangozó útjait próbáltam járni. Akkor is, amikor ez a kommunisztikus eszmeáramlat, amely a nyakunkba zúdult, elhitette velem, hogy ami Krisztusnak nem sikerült misztikus úton, az nekünk még sikerülhet földközeli utakon. 1956-ban én már ott álltam az inkvizíció előtt, és akkor már tudtam, hogy amennyiben az a szocializmus a szocializmus, akkor nekem semmi közöm nem lehet hozzá. Így kerültem bele az események közepébe. Első kinyomtatója voltam a 12 pontnak, és aztán október 24-én egymagam létrehozta az *Igazságot*.

– Hogyan sikerült ezt megvalósítani azokban az időkben?

– Előtte már dolgoztam a *Hétfői Hírek*nél Boldizsár Ivánnal. Így hát otthon voltam a Lapkiadó Vállalatnál, otthon voltam a nyomdában is, és mindkét helyen voltak barátaim. Nagyon gyorsan megírtam a vezércikket, utána pedig átmentem a nyomdába, ahol a szemetesládából próbáltam kiválogatni az újságimre való, és lelkem gyönyörűségére kijött az, hogy *IGAZSÁG*.

– Ennek a lapnak azután Eörsi Istvántól Szilvási Lajosig sokan dolgoztak. Mikor jelent meg utódjára az *Igazság*?

– November 7-én még megjelentünk, tehát már jóval a megszállás után. Akkor lőtték le fejünk fölül a New York palota tornyát. Ezt követően beszéltem Kádárral, hogy legálisan folytathassam a lapot, de ő kategórikusan elutasította a szabad sajtó gondolatát. Ilyen előzmé-

nyek után jelent meg illegálisan az *Életünk* című lap, melynek nevéhez két jól ismert akció is fűződik; a városkiürítés formáját öltő néma tüntetés, és a nők tüntetése. Aztán csináltunk röplapokat, még orosz nyelvűeket is, mert nagyon sok oroszal igen jóban voltunk, akiről tanúsíthatom, hogy átállt. Kokárdájuk volt, magyar zászlókat lengettek, aztán el lehet képzelni, hogy mi történt velük, szegényekkel. Rövidesen ezeket kivonták mint demoralizált egységeket, és helyükre a Távolságról hoztak ragyás arcú ferdeszeműeket, akik itt keresték a Szezei-csatornát.

– Önt 1956 decemberében tartóztatták le. Először három évre, majd halálra ítélték. Mondana erről valamit?

– Igen, ez borzalmas, de így igaz! A védőügyvédem, Schirilla György elmondta, hogy ha nála lett volna a jogi diplomája, amikor kimondták a halálos ítéletet, akkor ott helyben összetépi, mert annyira abszurdnak, annyira képtelennek tartotta ezt ő is. A társamat, Gáli Józsefet pedig egy évről ítélték halálra! Mindezt úgy, hogy egyszerűen módosították a minősítést izgatásról a szocialista rend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésére. Ennyi volt az egész!

– Önnek kétszer is a nemzetközi közvélemény segített. Először, amikor a halálos ítéletet megváltoztatták életfogytiglanra, másodszor pedig azt segítették elő, hogy 1963-ban kiszabaduljon.

– Igen, tiltakozott kivégzésünk ellen *Hammingway*, *Camus*, *Sartre*, *Aragon* és más is. A legelőbbit valószínűleg *Bertrand Russel*nek köszönhetjük, aki – *Ignácus* és *Faludy György* közbejárására – beszélt *Hruscsov*val, és megmondta, hogy lemond a Béké-világítanás elnöki tisztségéről, ha folytatódna a kivégzések. *Hruscsov* aztán kiadta az ukázt *Kádárnak*, mert a moszkvai vezetésnek nagy érvágás lett volna, ha *Russel* beváltja fenyegetését. Szabadulásunkat pedig elsősorban *U Thant* ENSZ-főtitkár személyes interpellációja segítette elő. Persze mondanom sem kell, hogy ma kormánypárti pozíciókból keményebb dolgok hangzanak el, mint amiért minket akasztófára ítélték.

– Míhez kezdett szabadulása után?

– Valami ostoba kishivatalnoki beosztásba kerültem, miközben csináltam a *Sportfogadást*, és miközben a *Sportfogadás* impresszumában egy fizetett OTP-hivatalnok neve szerepelt. Erre azért volt szükség, mert akkoriban kiváló alany voltam egyeseknek arra, hogy rajtam demonstrálják párthőségüket. Képtelen és ostoba helyzet volt, de ennek ellenére büszkeséggel tölt el, hogy az addig jelentéktelen kiadványként megjelenő *Sportfogadásból* az adott kere-

teken belül egy színvonalas, jövedelmező lapot sikerült csinálnunk.

– Ilyen élmények után hogyan fogadta Kádár János halálát?

– Én nagyon sajnálom, hogy meghalt! Nagyon sajnálom, mert egy kicsit még néznie kellett volna, hogy az a gerinctelen disznóság, amit csinált, aminek folytatódást adott, az hova vezetett! A világ is profitált volna ebből, és talán még ő is a túlvilágon.

– Marosán György viszont még él, és az MSZMP is létezik.

– Az engem mindig megnyugvással tölt el, ha a keretlegények egy helyen vannak. A lényeg az, hogy ott legyenek egy kupacban! Ott ők csinálhatnak demokratikus centralizmust, osztályharcot, proletárdiktatúrát vagy bármit! Csak ki ne lépjenek!

– Hívták önt valamelyik pártba?

– Hívtak több helyre is, de én tartom magamat ahhoz, hogy minden pártnak a híve vagyok, ha jól csinál és mindegyiknek az ellenfele, ha rosszat.

– Különös mozzanata a történelemnek, hogy most felkérték annak a lapnak újraindítására, amely miatt a forradalmat követően ki akarták végezni.

– Örülök a *Pallas* felkérésének, mert általam mindig szerepelt ez a lehetőség. Régi munkatársaim is lesznek a lapnál, de elsősorban még ismeretlen fiatalokkal veszem körül magam. A célunk mindenestre ugyanaz; bemutatni az igazságot az élet minden területén!

Seres Péter